Cymraeg Mewn Arfer Proffesiynol
BA1
ECAD4020

Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant
University of Wales Trinity Saint David

Yr Athrofa Centre *for* Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

www.athrofa.cymru

Darlith 4: Methodoleg
(Rhan 3)

r.abbott@pcydds.ac.uk

Peniarth .cymru
RHAGOR iaith
CANOLFAN GWASANAETHAU CYMRAEG
WELSH LANGUAGE SERVICES CENTRE

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

PDPA APLP

Presenoldeb BA1

BA1 Attendance

Cofiwch anfon eich proffil un dudalen ☺

E-bost: **r.abbott@pcydds.ac.uk**

Parwch y gair/term a'r diffiniad

1. methodoleg
2. caffael iaith
3. ymateb corfforol cyflawn
4. addysgu echblyg
5. addysgu ymhlyg

- Dull o ddysgu iaith lle mae dysgwyr yn ymateb i orchymyn llafar gan ddefnyddio symudiadau corfforol (TPR).
- Dysgu bwriadol, e.e. gemau a gweithgareddau er mwyn dysgu set benodol o eiriau.
- System o ddulliau sy'n cael eu defnyddio wrth ddysgu ac addysgu, e.e. dysgu ac addysgu iaith.
- Dysgu anuniongyrchol, e.e. dysgu geirfa drwy glywed yr athrawes yn defnyddio'r eirfa'n aml.
- Y broses naturiol o ddatblygu'r gallu i ddysgu a defnyddio iaith.

Sut mae drilio?

Defnyddiwch
luniau neu wrthrychau

Meimiwch neu
gwnewch symudiadau

Clapiwch (e.e. geirfa)

Stampiwch eich traed

Amrywiwch eich llais

Sut mae drilio?

Rapiwch

Defnyddiwch bêl neu
degan a'i basio o un i'r llall

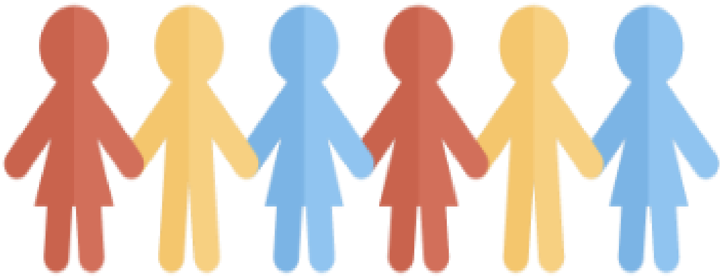

Gwnewch gadwyn, e.e.
'Es i i'r siop a phrynais i....'

Video (4).mov (2:51)

Gwers Cymraeg.mov (3:00)

Drilio gyda phypedau:
https://youtu.be/0tFGRG47mZM?si=FfeQgG_PcTIXq9wh

Peidiwch â bod ofn drilio yn y sector cyfrwng Cymraeg!

Mae'n bosib iawn y bydd canran uchel o'r dysgwyr yn eich dosbarthiadau yn dod o gartrefi di-Gymraeg.

Felly, i nifer o'r dysgwyr, Cymraeg yw eu hail iaith er eu bod yn rhugl.

Mae lle i ddrilio wrth ddysgu patrymau a geirfa newydd mewn ysgolion Cymraeg.

Beth ddylen ni ddrilio?

Gellir defnyddio drilio wrth addysgu:

- ✓ llythrennau a synau, deuseiniaid, synau anghyfarwydd.
- ✓ geirfa;
- ✓ patrymau iaith;
- ✓ ymadroddion;
- ✓ ynganu: goslef a phwyslais
- ✓ ymadroddion bob dydd;
- ✓ idiomau, brawddegau, cymalau;
- ✓ unrhyw batrwm iaith newydd.

Munud i feddwl

Beth sydd orau…

- drilio am awr unwaith yr wythnos?
- drilio am rai munudau ar y tro, yn gyson yn ystod y diwrnod a'r wythnos?

Y gyfrinach ydy **ychydig yn aml**:

Rhaid ailymweld â geirfa a strwythurau allweddol dros gyfnodau o amser gan ddefnyddio drilio cyflym, caneuon ac arferion dyddiol, yn hytrach na blociau hir o amser gyda bylchau hir rhyngddyn nhw.

Drilio iaith: Caneuon

Dewch i eistedd ar y mat.
(London Bridge)

Dewch i eistedd ar y mat.
Ar y mat, ar y mat.
Dewch i eistedd ar y mat
I ddweud 'Bore da'.

Dewch i eistedd ar y mat.
Ar y mat, ar y mat.
Dewch i eistedd ar y mat
I ddweud 'Prynhawn da'.

Munud i feddwl

Beth ydy manteision defnyddio caneuon?

Canu

"Mewn llawer o leoliadau ac ysgolion lle mae addysgu iaith yn llwyddiannus, mae ymarferwyr yn ehangu geirfa dysgwyr ac yn dwysau eu dealltwriaeth o eiriau ac ymadroddion drwy weithgareddau 'driliau iaith' fel rhan o gynllun gloywi iaith. Mae dysgwyr yn **mwynhau** adrodd elfennau ieithyddol a gramadegol syml, **er enghraifft drwy rap neu gân gyfarwydd**."

(Caffael Iaith, Estyn, 2021, tud.67)

*"Research has found, for example, that **setting language to memory with a tune helps with its subsequent retrieval memory**. ....*

Added to this are the motivational factors associated with music and singing, along with the fact that .... retention of vocabulary is aided by having memorable associations with the words, it is not surprising that most teachers incorporate song in their teaching."

(*The Language Teacher Toolkit,* tud.271)

Rhai manteision allweddol eraill!

- ✓ Sgiliau gwrando, e.e. llenwi'r bwlch gydag ystum.
- ✓ Gallu codi hunanhyder.
- ✓ Iaith a pherfformio, e.e. creu mygydau ar gyfer 'Mae gan Wncwn Ifan fferm…'.
- ✓ Modelau ar gyfer creu eu rhigymau eu hunain wrth fynd yn hŷn.

Gemau
Drilio
Iaith

Gemau Drilio Iaith

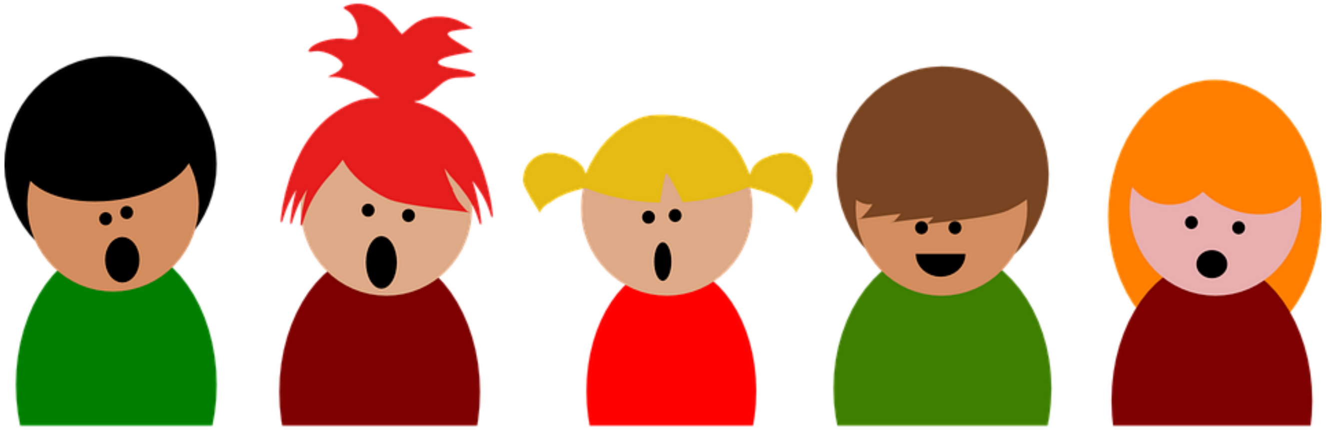

https://www.csc-cronfa.cymru/playlists/5d8227c3-3d59-4568-9721-814c6b937f29/en/65944924-78a4-4879-9229-64c028e54e47?options=711j%252BBFCZBS4ivj9AWuC56rclCrW5DSHd%252BGTT9spteWq7eBQ%252FdP98tdJezynQaAjRUqJSo0dLR1fHW3Wec6wvg%253D%253D

Drilio iaith drwy gemau:
Beth yw manteision gemau iaith?

Cyfrannu	Adalw	Ailadrodd
Llai o bwysau	Adborth cyflym	Hyder

Nid chwarae gêm yw'r prif nod, ond datblygu sgiliau iaith a hyder.

O amgylch y byd

Gweler y fideo ar y sleid nesaf.

https://ygyscs.rhagoriaith.cymru/cy/datblygu-sgiliau-siarad-a-gwrando/cam-3

Dim pipo!

Addasu gemau cyffredin / gemau bwrdd

Munud i feddwl

Beth ydy manteision defnyddio drilio (o safbwynt yr athro / plentyn)?

Manteision defnyddio drilio o safbwynt yr athro/athrawes?

- ✓ sicrhau cywirdeb
- ✓ sicrhau rhuglder
- ✓ awyrgylch ddiogel sy'n cynnwys POB dysgwr
- ✓ yn rhoi cyfle i ddysgwyr glywed gwallau, codi ymwybyddiaeth o wallau a chywiro yn y fan a'r lle
- ✓ adborth di-ymdroi gan y tiwtor neu ddysgwyr eraill
- ✓ yn bodloni dysgwyr clywedol
- ✓ rhoi cyfle i asesu'n ffurfiannol
- ✓ mae'n arf sy'n wahanol i fathau eraill o gyflwyno (newid tempo gwers).

Manteision defnyddio drilio o safbwynt y dysgwr?

- ✓ rhoi cyfle i ymarfer mewn ‘amgylchedd ddiogel’
- ✓ newid cyflymder gwers
- ✓ modd i gynnwys POB dysgwr
- ✓ rhoi cyfle i ddysgwyr glywed
- ✓ gwallau, codi ymwybyddiaeth o wallau
- ✓ codi hunanhyder dysgwyr
- ✓ bodloni dysgwyr clywedol.

Beth am ddrilio adeg cofrestru?…

Ydy ….. yma heddiw?

Ydy!

Nac ydy!

Bocs cofrestru:

- Dyddiau'r wythnos
- Misoedd
- Pen-blwyddi
- Tywydd
- Caneuon
- Lliwiau
- Bwydydd
- Amser

Drilio dyddiol…

Llythrennau / seiniau

Geirfa allweddol/ pynciol

Patrymau brawddegau

Cwestiwn ac ateb

Trefn digwyddiadau

Ffeithiau/ Gwybodaeth

Munud i feddwl

Pa fethodolegau caffael iaith
rydyn ni wedi eu trafod hyd yn hyn?

Gwnewch siart corryn.

Mae MARS EARS yn acronym ar gyfer fframwaith pedagogaidd a grëwyd gan Gianfranco, a ddeilliodd o'i ymchwil PhD ym maes Methodoleg Caffael Iaith.

Modelu
(**M**odelling)

Codi ymwybyddiaeth
(**A**wareness raising)

→

Annibynnol
(**A**utonomy)

→

Defnyddio'r iaith yn ddigymell
(**S**pontaneity)

Pwyntiau i’w cofio…

"...mor bwysig bod athrawon yn hybu ac efo angerdd tuag at yr iaith.”

“Mae dylanwad staff yn elfennol ar gyfer agwedd a hyder y dysgwyr. Mae hynny yn cychwyn o oed ifanc iawn- yn y cylch hefyd. Mae dylanwad staff yn elfennol ac mae hynny’n cael effaith tymor hir ar y dysgwyr.

Maen nhw’n cofio yr athro yna a gafodd ddylanwad arnyn nhw yn ystod eu taith drochi.”

Podlediad am Blant, ‘Sut mae mae plant yn caffael iaith?’: Owain Gethin Davies, Alaw Humphreys, yr Athro Enlli Thomas, Esyllt Hywel Evans a Dr Nia Young.

Cyngor doeth

- ✓ Agwedd yr athro/athrawes
- ✓ Ailgylchu ac adeiladu
- ✓ Peidiwch â gwneud gormod –fel y gall y plant **lwyddo** (osgoi gorlwytho gwybyddol)
- ✓ Gwallau - ac atgyfnerthu positif
- ✓ Treiglo neu beidio?! – os yn rhy anodd – newidiwch y patrwm – **nid yr iaith!**
- ✓ Drilio grymus – lluniau, propiau, symudiadau, caneuon a bwrlwm
- ✓ Modelu'r iaith – rhaid bod y plant yn clywed y patrwm sawl gwaith.
- ✓ Defnyddiwch gemau iaith yn ystyrlon – beth yw'r pwrpas?

Rhai adnoddau defnyddiol

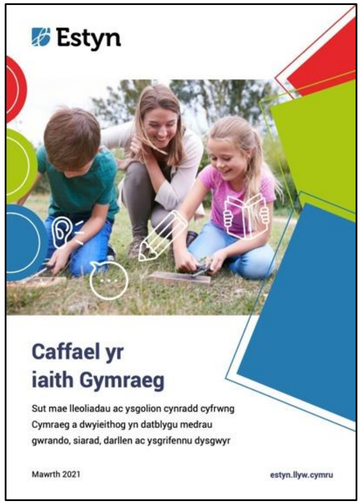

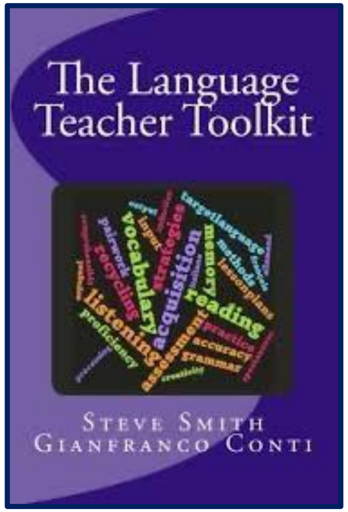

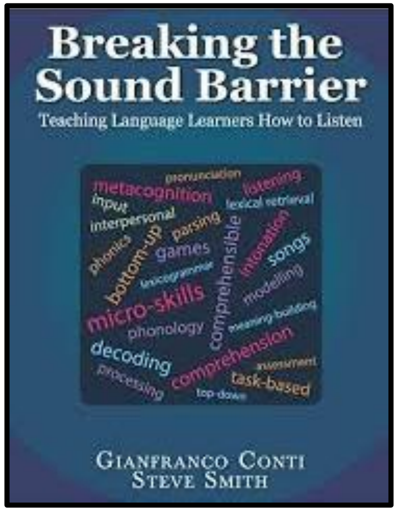

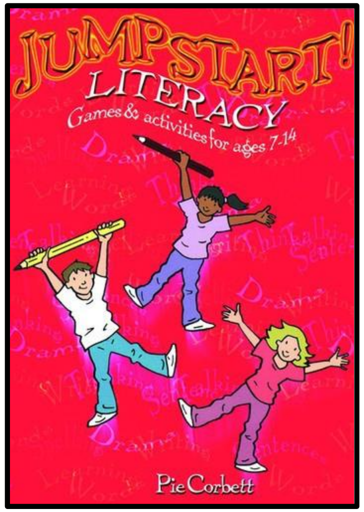

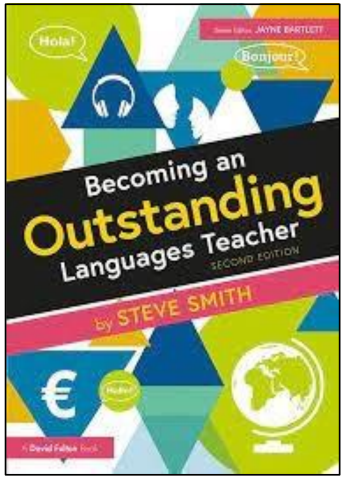

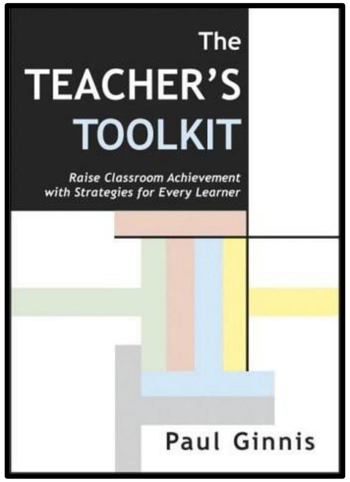

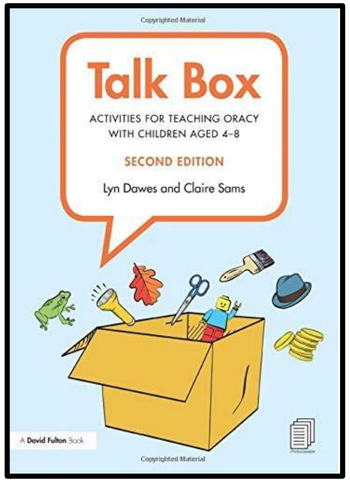

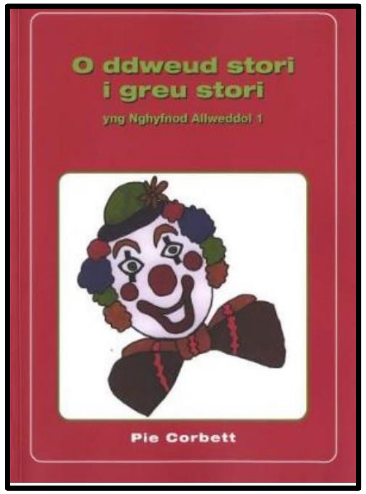

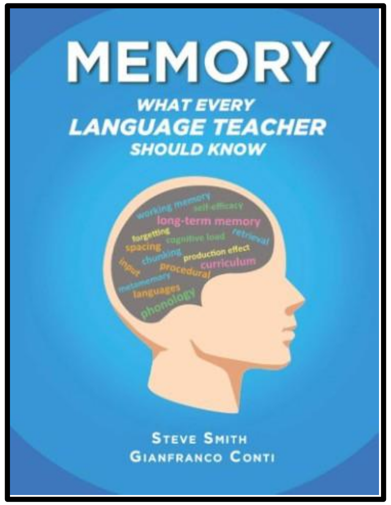

Llyfryddiaeth

- Estyn, (2023) *Cefnogi'r Gymraeg yn Addysg Gychwynnol Athrawon* ar gael ar: https://www.estyn.llyw.cymru/adroddiadau-thematig/cefnogir-gymraeg-yn-addysg-gychwynnol-athrawon-sut-mae-sefydliadau-addysg
- Llywodraeth Cymru, (2017) *Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr* ar gael ar: https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-03/cymraeg-2050-strategaeth-y-gymraeg-v1-1.pdf
- Llywodraeth Cymru, (2020) *Canllawiau Cwricwlwm i Gymru* ar gael ar: https://hwb.gov.wales/api/storage/b0e91f7c-0050-47b6-9b23-0273d39df9f3/canllawiau-cwricwlwm-i-gymru-070220.pdf
- Llywodraeth Cymru, (2019) *What Really Matters*, ar gael ar: https://educationwales.blog.gov.wales/2019/01/18/what-really-does-matter/
- Siencyn, S.W (2008) *Y Plentyn Bach* Caerfyrddin: Cyhoeddiadau Coleg y Drindod
- Smith and G Conti (2016) *The Language Teacher Toolkit* Great Britain: Amazon
- Smith and G Conti (2021) *Memory What very Language Teacher Should Know* Great Britain: Amazon
- Smith, S (2018) *Becoming an Outstanding Language Teacher* Routledge: London and New York
- Stahl, R J 1994, 'Using "Think-Time" and "Wait-Time" Skillfully in the Classroom. ERIC Digest.', http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED370885.pdf
- Podlediad am Blant, 'Sut mae mae plant yn caffael iaith?': Owain Gethin Davies, Alaw Humphreys, yr Athro Enlli Thomas, Esyllt Hywel Evans a Dr Nia Young. https://ypod.cymru/podlediadau/amblant?id=amblant&CatID=6&Cat=Sioeau Ffeithiol

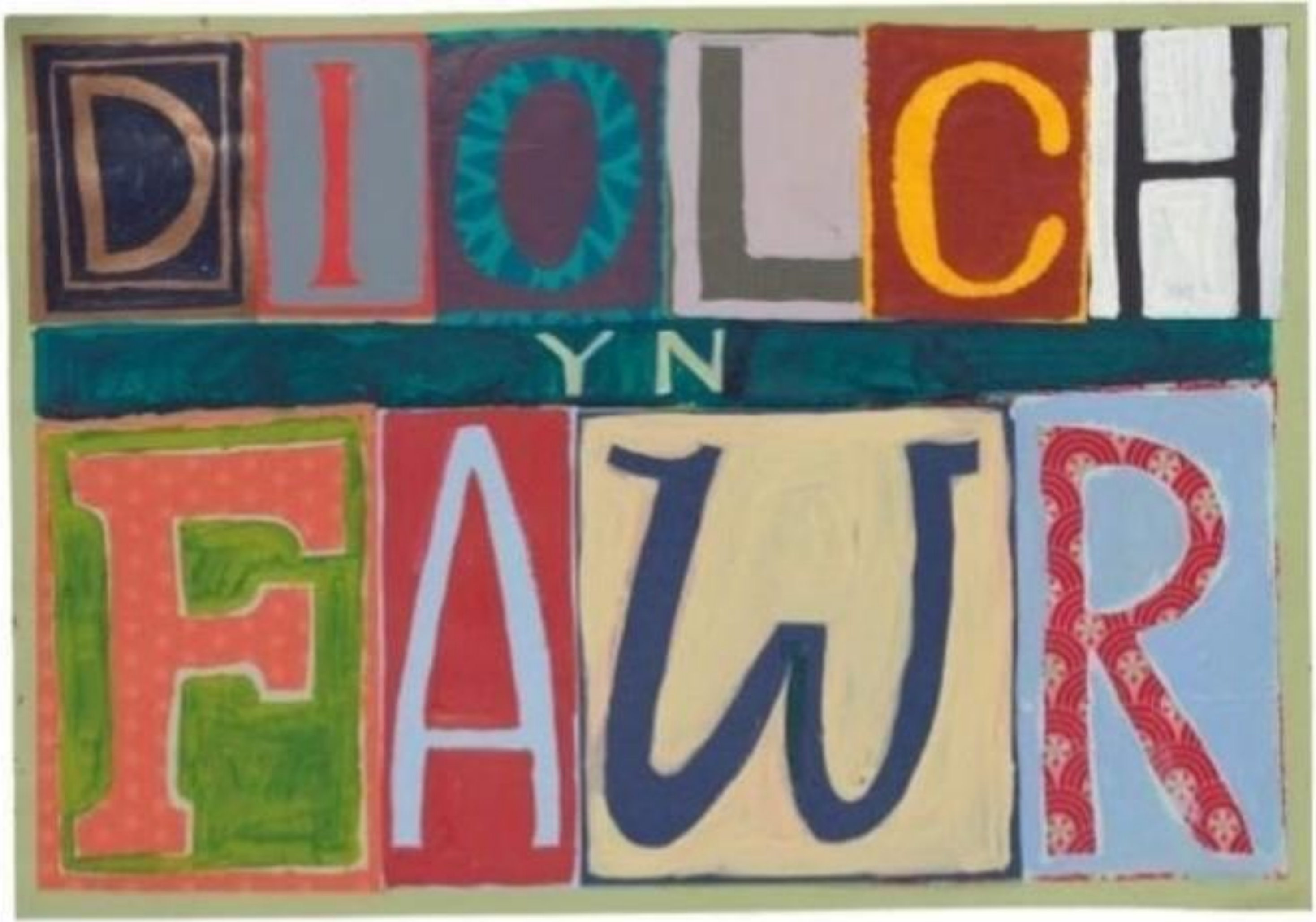
DIOLCH
YN
FAWR